[2021] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 163

ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਸਤਫਾ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2021 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6905)

16 ਨਵੰਬਰ, 2021

[ਐੱਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ, ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਅਤੇ

ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ: ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ - ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ (ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ) ਦਾ ਅਹੁਦਾ - ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਸੁਣਵਾਈ: ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ - ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਪੱਖਪਾਤ, ਮੰਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ - ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਇੰਪੈਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ - ਪੈਨਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਨਹੀਂ - ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਇਮਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤਰਕਹੀਣ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਨਾਲ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ), ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ - ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ।

ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ: ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ - ਸਕੋਪ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰਟ

ਆਯੋਜਿਤ: **1.1 ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ**

ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਕੰਮ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਅਨੁਚਿਤਤਾ।[ਪੈਰਾ 13, 14][180- ਐੱਫ-ਜੀ; 181-ਏ-ਬੀ]

1.2 ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 15][182-ਬੀ]

1.3 ਬਾਹਰੀ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਮੰਨੇਗੀ। ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵੇਂ, ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਜਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤਿੱਖਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਮਾਹਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਪੱਖਪਾਤ, ਮਾੜੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16][182- ਡੀ-ਐੱਫ]

1.4 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਨੇ ਡੀਜੀਪੀ (ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ) ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਸਬੰਧਤ ਕਾਡਰ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਏਡੀਜੀ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਨਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

ਡੀਜੀਪੀ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ। ਚੋਣ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਰਿਟ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ 'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ' ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ' ਵਜੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮੇਟੀ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਇਓ-ਡਾਟਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 19, 20][184- ਏ, ਡੀ-ਜੀ]

1.5 ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 22.09.2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡੀਜੀਪੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ:- ਖੁਫੀਆ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ। , ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਜਾਂਚ, ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਚੋਣ ਸੀ

ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24][186- ਜੀ-ਐਚ; 187-ਏ-ਈ]

1.6 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਡੀਜੀਪੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਨੇ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਡੀਜੀਪੀਜ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 2009 ਤੋਂ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲਈ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ 20 ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਖੁਫੀਆ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 25][187- ਈ-ਐਚ]

1.7 ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਿਰਫ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸਾਪੇਖਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ

ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਈ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਵਿਆਪਕ ਮਾਪਦੰਡ ਸੀਨੀਆਰਤਾ, ਸੇਵਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣਨ ਲਈ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਉਸੇ ਮਾਪਦੰਡ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਵੀਹ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣ ਲਈ ਸਨ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 13.03.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 03.07.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਨਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਵਿਚਾਰ ਲਈ 12 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਏਡੀਜੀਪੀ ਕੇਡਰ ਵਿੱਚ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਦੋ ਕਾਰਕ ਅਰਥਾਤ, ਸੇਵਾ ਦੇ ਚੰਗੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ 12 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਮੈਰਿਟ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਮਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਨਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੈਣਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਤਰਕਹੀਣ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। . ਇਸ ਲਈ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 26][188- ਏ-ਐਚ; 189-ਏ-ਈ]

1.8 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 5 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈਐਸਸੀ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 18.05.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 5 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕਾਰਨ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਈ.ਐਸ.ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ 01.02.2018 ਅਤੇ 15.03.2018 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੀ. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਡੀਜੀਪੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਗ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ

ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5. ਲੋੜ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 27][189- ਈ-ਜੀ;190-ਏ-ਸੀ]

1.9 ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਲੋੜ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜੇਕਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵੇਂ ਪੱਖਪਾਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਟੈਸਟ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 28][190- ਡੀ-ਐੱਫ]

1.10 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਤੇ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਚੰਗੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਡੀਜੀਪੀ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5, ਡੀਜੀਪੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਖਾਵਾ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਜ ਦੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ 30 ਜਨਵਰੀ 2019 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ, “ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ - ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੀ 4 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਉੱਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ” ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਕਰਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ, ਯਾਨੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.5. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਐਂਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਗੁਪਤ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 29][190-ਐੱਫ-ਜੀ; 191-ਏ-ਡੀ]

1.11 ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗਿਣਿਆ ਹੋਇਆ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਚੋਣ ਪੈਨਲ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ ਦਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਗਿਣਿਆ ਹੋਇਆ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਦਲੀਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਠਾਈ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 30][191- ਡੀ-ਈ, ਐੱਫ]

ਮਦਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1995) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 486: [1995] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 908 -**

1.12 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਖੋਜ ਕਰੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ), ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 37, 38][196- ਜੀ.; 197-ਏ]

ਪੀ. ਡੀ. ਦਿਨਾਕਰਨ (1) ਬਨਾਮ ਜੱਜ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2011) 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 380: [2011] 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1064;** *ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ* **(2006) 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2006] 6 ਸਪੱਲ। ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 473-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।**

ਮਿਨਰ੍ਵਾ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ **(1980) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 625: [1981] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 206;** *ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ* **(1973) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 225: [1973] ਸਪਲਿ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1; ਐਸ. ਆਰ.** *ਬੋਮਾਈ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ* **(1994) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [1994] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 644;** *ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ* **(1985) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 189: [1985] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 686;** *ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਜੈਸਵਾਲ* **(1985) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 131: [1985] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1021;** *ਸ਼ਿਓਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(1983) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 438: [1983] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 61;** *ਸੰਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਓ. ਪੀ. ਸਿੰਗਲਾ* **(1985) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 349: [1985] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 623; ਸਚਿਦਾਨੰਦ**

ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ **(1987) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 295: [1987] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 223**; *ਦਲਪਤ ਅਬਸਾਹਿਬ ਸੋਲੰਕੇ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਬੀ. ਐਸ. ਮਹਾਜਨ* **(1990) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 305**; *ਬਦਰੀਨਾਥ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਟੀ. ਐਨ.* **(2000) 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 395: [2000] 3 ਸਪਲਿ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 573**; *ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਆਵ੍ ਮੈਂਟਲ ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਨਿਊਰੋ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਕੇ. ਕਲਿਆਣ ਰਮਨ* **(1992) 2 ਸਪਲਿ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 481**; *ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਆਈ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਦੀਵਾਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ* **(1995) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 383: [1995] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 532**; *ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਹਿਰਨਿਆਲਾਲ ਦੇਵ* **(1988) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 242: [1988] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 302**; *ਐੱਮ. ਵੀ. ਥਿਮਈਆ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਸੀ.* **(2008) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 119: [2007] 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 624**; *ਯੂ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਬਨਾਮ ਸੱਤਿਆਪ੍ਰਿਆ* **(2018) 15 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 796: [2018] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 701**; *ਯੂ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਬਨਾਮ ਕੇ. ਰਾਜਈਆ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(2005) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 15**; *ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(2015) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 600**; ਬੈਦਿਆਨਾਥ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਆਦਿੱਤਿਆ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਏ ਅਤੇ *ਹੋਰ* **(2020) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 799: [2019] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 427**; *ਰਤਨ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਡਾ. ਹਰੀ ਰਾਮ (ਸਹਿ-ਸਿੱਖਿਆ) ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(1993) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 10: [1993] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 863**; *ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ ਬਨਾਮ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(1986) ਸਪਲਿੱਟ। ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 285 [1986] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 855**; *ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਾਹੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(2010) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 576**; *ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(2013) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 309: [2013] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 687**; *ਡਾ. ਜੀ. ਸਰਨਾ ਬਨਾਮ ਲਖਨਊ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(1976) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 585: [1977] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 64**; *ਮਦਰਾਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਸ਼ਿਵਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(2016) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 454: [2015] 14 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 276**; *ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(1985) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 417: [1985] 1** *ਸਪਲਿੱਪ। ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.* **657**; *ਏ. ਕੇ. ਕ੍ਰਾਈਪਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(1969) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 262**; *ਰਣਜੀਤ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(1987) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 611: [1988] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 512**; *ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਚੂ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ* **(1971) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 619**; *ਮਾਨਕ ਲਾਲ (ਸ਼੍ਰੀ), ਵਕੀਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਸਿੰਘਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ. ਆਈ. ਆਰ.* **1957 ਐੱਸ. ਸੀ. 425: [1957] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 575-ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਮੰਤਰੀ **[1985] ਏਸੀ 374**; *ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ੀਅਲ*

ਪਿਕਚਰ ਹਾਊਸਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ **[1947] 2 ਆਲ ਈ. ਆਰ. 680**; *ਪੈਡਫੀਲਡ ਬਨਾਮ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ* **[1968] 1 ਆਲ ਈ. ਆਰ. 694-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।**

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[1981] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 206	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 13
[1973] ਸਪੱਲ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 13
[1994] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 644	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 13
[1985] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 686	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[1985] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1021	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[1983] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 61	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[1985] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 623	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[1987] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 223	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
(1990) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 305	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[2000] 3 ਸਪਲਿਊ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 573	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
(1992) 2 ਸਪਲਿਊ. ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 481	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[1995] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 532	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[1988] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 302	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[2007] 13 ਐੱਸਸੀਆਰ 624	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[2018] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 701	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[2006] 6 ਸਪਲਿਊ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 473	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 19, 2-26, 28
(2005) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 15	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 26
(2015) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 600	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 26
[2019] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 427	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 26
[1993] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 863	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 28
[1995] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 908	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 30

[1986] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 855	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 30
(2010) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 576	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 30
[2013] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 687	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 30
[1977] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 64	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 31
[2015] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 276	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 32
[1985] 1 ਸਪਲਿ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 657	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 34
[1988] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 512	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 35
[2011] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1064	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 36
(1971) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 619	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 36
[1957] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 575	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 36

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2021 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6905.

2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1608 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 06.11.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

2021 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6906-6909।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਲੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੂਜਾ ਧਰ, ਗੌਰਵ ਰੇਅ, ਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਏਜਾਜ਼ ਮਕਬੂਲ, ਸੈਫ ਜ਼ਿਆ, ਐਡਵ. ਲਈ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਅਤੁਲ ਨੰਦਾ, ਏ.ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਅਮਨ ਲੇਖੀ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਆਰ. ਬਾਲਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ, ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਸ਼ਿਆਮ ਗੋਪਾਲ, ਅਨੁਕਲਪ ਜੈਨ, ਬੀ.ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਵਰਧਮਾਨ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਮਨੇਜ ਜੋਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਲਿਤਾ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਗੌਤਮ, ਬੀ. ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਰੈੱਡੀ, ਯੋਗੇਸ ਯਾਦਵ, ਉੱਜਵਲ ਸਿਨਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਹਿਕ ਹੁਰੀਆ, ਰਿਤਵਿਜ਼ ਰਿਸ਼ਭ, ਅਨਿਕੇਤ ਸੇਠ, ਪਰੰਜਯ ਚੋਪੜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਿਮਾਂਜਲੀ ਗੌਤਮ, ਵਰਧਮ, ਐੱਮ. ਰੰਜੀਤਾ ਰੋਹਤਗੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਮਤੇਨ ਡੋਮਾ, ਕਰਨ ਭਾਰੀਹੋਕੇ, ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਨਮ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉੱਤਰਾ ਬੱਬਰ, ਮਨਨ ਬਾਂਸਲ, ਪ੍ਰਭਾਸ ਬਜਾਜ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਐੱਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ, ਜੇ.

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

1.ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ 07.02.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਨਕਰ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ (ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮੁਖੀ) ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ " ਡੀ ਜੀ ਪੀ ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ)" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬੈਂਚ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅੱਗੇ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ। ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 17.01.2020 ਨੂੰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 07.02.2019 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ 1 ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ " ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ " ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ), ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਯੂਪੀਐਸਸੀ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਨਕਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਚਟੋਪਾਧਿਆਏ, 2020 ਦੇ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 14982-14985 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਨੇ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ., ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਨਕਰ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਚਟੋਪਾਧਿਆਏ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਅਪੀਲਕਰਤਾ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 06.11.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

2. ਮੁਹੰਮਦ. ਮੁਸਤਫਾ, 2020 ਦੇ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 14623 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਅਸੀਂ 2020 ਦੇ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 14982-14985 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਚਟੋਪਾਧਿਆਏ ਨੂੰ 1986 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕੇਡਰ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ), ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਕਾਰਨ ਭਰੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ 19.01.2019 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਡੀ ਜੀ ਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1- ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 12 ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜੋ

---

[1] (2006) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 1

ਡੀਜੀਪੀ/ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡੀਜੀਪੀ ਦੇ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਨਕਰ ਗੁਪਤਾ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4, ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਕੇ. ਤਿਵਾੜੀ- ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.6 ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਭਾਵੜਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ.7 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਕਤ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਡੀ ਜੀ ਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮੋਹ. ਮੁਸਤਫਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 17.01.2020 ਦੁਆਰਾ, ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 04.02.2019 ਨੂੰ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਪੈਨਲ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਡੀ ਜੀ ਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

4. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਈ, ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਕ ਦੱਸੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰਤਾ, ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੇਵਾ ਦੇ ਚੰਗੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਨਲ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ 2009 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੀਹ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

5. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਰਣਾ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਬਣਾਏ:

1) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ {ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ" } ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ/ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ?

2) (ਏ) ਕੀ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ 2009 ਡੀ ਜੀ ਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ } ਲਈ ਪੈਨਲ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ } ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਲਟ ਇਸੇ ਲਈ ਟਿਕਾਊ ਹਨ?

(ਬੀ) ਕੀ ਏਮਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ 'ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ' ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਰਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ} ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ 5 ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਵੈਧ ਹਨ?

(ਸੀ.) ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ (ਏ } ਅਤੇ (ਬੀ. } ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਟਿਕਾਊ ਹਨ?

3) (ਏ) ਚੋਣ/ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀਬੱਧ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?

(ਬੀ) ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2019 ਵਿੱਚ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ } ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕਹੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ?

4) ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ 17.01.2020 ਦੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ?

6. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਡੀਜੀਪੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਖਰੜਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਡੀਜੀਪੀਜ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

7. ਅਸੀਂ 2020 ਦੇ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 14982-14985 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐੱਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, 2020 ਦੇ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 14623 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਨ ਲੇਖੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1- ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਲਈ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸਿੱਖੇ।

8. ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, 2020 ਦੇ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 14982-14985 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੰਬਰ 4 ਬਤੌਰ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਕੇ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.5 ਜੋ ਕਿ ਏ ਇਮਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਨ 2013 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ: 20359 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰਨ 'ਕੋਰਟ ਆਨ ਆਪਣੀ ਮੋਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.5 ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 5 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 5 ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਮਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਵੀਹ ਪੁਲਿਸ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਮੁਕੱਦਮਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਵਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਧੀਕ ਡੀਜੀਪੀ/ਡੀਜੀਪੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ 12 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਡੀਜੀਪੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। 2020 ਦੇ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 14623 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਸਤਫਾ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਹਾਦਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਨੁਕਸਦਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

9. ਮਿਸਟਰ ਅਮਨ ਲੇਖੀ, ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 20 ਡੋਮੇਨ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ.5, ਤਤਕਾਲੀ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਨੂੰ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਮਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10. ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਏਡੀਜੀਪੀ/ਡੀਜੀਪੀ ਦੇ ਕੇਡਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਲੋੜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ (i) ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ (ii) ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ (iii) ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਸੀਮਾ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵੀਹ ਪੁਲਿਸ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਟੀਮ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ 5 ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ। ਸ਼੍ਰੀ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਦਲਦਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਲੋੜ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.5 ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੂੰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਾ ਭੇਜ ਕੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਡੀਜੀਪੀਜ਼ ਦੀ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਲਈ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਏਮਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਬਹੁ-ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ।

11. ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਸੇਵਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲੀ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੈਡਲਾਂ ਵਾਲਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਪਾਕ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ 01.02.2018 ਅਤੇ 15.03.2018 ਨੂੰ ਦੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਹੈ

ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਡੀਜੀਪੀ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਸਤਫਾ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਬਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਡੀਜੀਪੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

12. ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਪਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

13. ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪੱਧਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ; ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ [2]. ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਕੰਮ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ

---

[2] ਬਲੈਕਜ਼ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ

[3] ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (1980) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 625

[4] ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ (1973) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 225

ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ

14. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਅਨੁਚਿਤਤਾ। ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੀ **ਕੇਂਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਡਿਪਲੋਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ** [6] ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਚਿਤ ਹਨ:

"ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ 'ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ' ਦੁਆਰਾ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਸ ਕੋਲ ਉੱਤਮਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਆਂਯੋਗ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਅਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ' ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਵੇਡਨਸਬਰੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨੈਤਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਭੜਕਾਊ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਸ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਐਡਵਰਡਜ਼ (ਟੈਕਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ) ਬਨਾਮ ਬੇਅਰਸਟੋ ਵਿੱਚ ਵਿਸਕਾਉਂਟ ਰੈਡਕਲਿਫ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣ ਗਲਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। "ਅਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ" ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਤੀਜੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ "ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਨੁਚਿਤਤਾ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਗਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ

---

[5] ਐੱਸ.ਆਰ. ਬੋਮਈ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1994) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1

[6] [1985] ਏ.ਸੀ 374

ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਅਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੇਡਨੇਸਬਰੀ ਵਿੱਚ, ਲਾਰਡ ਗ੍ਰੀਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਲਾਰਡ ਗ੍ਰੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਗ੍ਰੀਨ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਥਾਰਟੀ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

16. ਬਾਹਰਲੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ[8] ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। (ਵੇਖੋ: **ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਜੈਸਵਾਲ**[9]**, ਸ਼ਿਓਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ** [10]**, ਸੰਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਓ. ਪੀ. ਸਿੰਗਲਾ**[11]**, ਪੈਡਫੀਲਡ ਬਨਾਮ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ** [12])। ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ[13]। ਜੇਕਰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ [14] ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਮੰਨੇਗੀ। ਦੂਕਵੇਂ, ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ[15]। ਇਹ ਤਿੱਖਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਮਾਹਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਪੱਖਪਾਤ, ਮਾੜੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। (ਵੇਖੋ: **ਦਲਪਤ ਆਬਾਸਾਹਿਬ ਸੋਲੁੰਕੇ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਬੀ. ਐਸ. ਮਹਾਜਨ**[16]**, ਬਦਰੀਨਾਥ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਟੀ. ਐਨ.** [17]**, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਂਟਲ ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਨਿਊਰੋ ਸਾਇੰਸਜ਼**

---

[7] ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ੀਅਲ ਪਿਕਚਰ ਹਾਊਸ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵੈਡਨੇਸਬਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ [1947] 2 ਸਾਰੇ ਈਆਰ 680

[8] ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (1985) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 189

[9] (1985) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 131

[10] (1983) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 438

[11] (1985) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 349

[12] [1968] 1 ਸਾਰੇ ਈ.ਆਰ 694

[13] ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਡਬਲਯੂਬੀ ਸਟੇਟ, (1987) 2 ਐਸਸੀਸੀ 295

[14] ਐੱਚ.ਡਬਲਿਊ.ਆਰ. ਵੇਡ ਅਤੇ ਸੀ.ਐਫ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ (2009) ਦੇ 10ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੋਰਸਿਥ

[15] ਸੀ.ਕੇ. ਠੱਕਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪੰਨਾ 801

[16] (1990) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 305

[17] (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 395

ਬਨਾਮ ਡਾ. ਕੇ. ਕਲਿਆਣਾ ਰਮਨ [18], ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਦੀਵਾਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ[19], ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਹੀਰਨਿਆਲਾਲ ਦੇਵ[20], ਐਮ.ਵੀ. ਥਿਮੱਈਆ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ[21] ਅਤੇ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਬਨਾਮ ਸਤਿਆਪ੍ਰਿਆ [22])।

17. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦਸਲੂਕੀ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕਾਰਨ ਦੁਖੀ ਹੈ।

18. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 15.11.1977 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਡਲ ਐਕਟ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 22.09.2006 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਾਰਜਕਾਲ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਾਰਜਕਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਦੇ ਵੱਖ ਜਾਂਚ, ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਬੋਰਡ, ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਡੀਜੀਪੀ ਦੇ ਰੈਂਕ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੇਗੀ। ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਸੀਮਾ. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀਬੱਧ ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

---

[18] 1992 ਸਪਲਾਈ (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 481

[19] (1995) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 383

[20] (1988) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 242

[21] (2008) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 119

[22] (2018) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 796

19. **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਨੇ ਡੀਜੀਪੀ (ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ) ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

ਏ) ਚੇਅਰਮੈਨ, ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਂਬਰ, ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ - ਪ੍ਰਧਾਨ।

ਬੀ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੀ) ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ।

ਡੀ) ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ।

ਈ) ਸੀਪੀਓ/ਸੀਪੀਐੱਮਐੱਫ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਉਸ ਕਾਡਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

20. ਸਬੰਧਤ ਕਾਡਰ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਏਡੀਜੀ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਨਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਡੀਜੀਪੀ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੋਣ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ 'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ' ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ' ਵਜੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮੇਟੀ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਇਓ-ਡਾਟਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰੇਗੀ।

21. 03.07.2018 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ:

6.1 ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਭੇਜਣਗੇ;

6.2 ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਨਲ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ;

6.3 ਰਾਜ ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰੇਗਾ;

6.4 ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ;

6.5 ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧੀ ਹੋਈ ਮਿਆਦ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਮਿਆਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਭਿਆਸ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

6.6 ਸਾਡੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ (ਸੀ) ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਵਜ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

6.7 ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ/ਨਿਯਮ ਜੋ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਰਹੇਗਾ।

2.2 ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 2007, **ਪ੍ਰਕਾਸ਼** ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਨੁਸਾਰ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ, ਡੀਜੀਪੀ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ 2013 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ.286 ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਆਈ.ਏ. ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 2007 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਡੀਜੀਪੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਿਤੀ 03.07.2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ 2018 ਦਾ ਨੰਬਰ 144172। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ। , ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ 15.01.2019 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਵੱਲੋਂ ਡੀਜੀਪੀਜ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 12 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਨਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 03.07.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸੇਵਾ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13.03.2019 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੂਚੀਬੱਧਤਾ। ਡੀਜੀਪੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸਿਰਫ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬਚੇ ਹੋਏ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਡੀਜੀਪੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੀ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੀ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

24. ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ** ਕੇਸ ਵਿੱਚ 22.09.2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ

ਅਤੇ ਡੀਜੀਪੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਨ: -

ਏ. ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ

ਬੀ. ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ

ਸੀ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ

ਡੀ .ਜਾਂਚ

ਈ. ਸੁਰੱਖਿਆ

ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਚੋਣ ਦਾ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ।

5. **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਡੀਜੀਪੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਨੇ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਡੀਜੀਪੀਜ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 2009 ਤੋਂ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲਈ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ 20 ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸ. ਖੁਫੀਆ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

26. ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ। ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਪੇਖਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ. ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਹੈ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਈ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਵਿਆਪਕ ਮਾਪਦੰਡ ਸੀਨੀਆਰਤਾ, ਸੇਵਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣਨ ਲਈ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਉਸੇ ਮਾਪਦੰਡ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਵੀਹ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਕੋਰ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣ ਲਈ ਸਨ। ਪੈਨਲਮੈਂਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੈ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ). ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 13.03.2019 ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 03.07.2018 ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਨਲ. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, 12 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਏਡੀਜੀਪੀ ਕੇਡਰ ਵਿੱਚ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ. ਹੋਰ ਦੋ ਕਾਰਕ ਅਰਥਾਤ, ਸੇਵਾ ਦੇ ਚੰਗੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ 12 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਰੇਂਜ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਮੈਰਿਟ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਮਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੈਨਲ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਤਰਕਹੀਣ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ [ਵੇਖੋ: **ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਰਾਜਈਆ ਅਤੇ ਹੋਰ.[23], ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. [24]** ਅਤੇ ਬੈਦਿਆਨਾਥ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਆਦਿਤਿਆ ਨਰਾਇਣ ਰਾਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

27. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 5 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ ਦੀ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 18.05.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 5 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕਾਰਨ ਪੈਨਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਹਥ੍ਥ ਤੇ,

---

[23] (2005) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 15

[24] (2015) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 600

[25] 2020 (16) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 799

ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ 01.02.2018 ਅਤੇ 15.03.2018 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੀ. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਡੀਜੀਪੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

28. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, **ਬਦਰੀਨਾਥ** (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁ-ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ, ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜੇਕਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵੇਂ ਪੱਖਪਾਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਟੈਸਟ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।[26]।

29. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਤੇ 142 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਚੰਗੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਸੀਮਾ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਡੀਜੀਪੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਡੀਜੀਪੀ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਅਸੀਂ

---

[26] ਰਤਨ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਡਾ: ਹਰੀ ਰਾਮ (ਸਹਿ-ਸਿੱਖਿਆ) ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 10

ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਥਿਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 5, ਡੀਜੀਪੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਮਪੈਨਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਦੋਂ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦਿਖਾਵਾ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਜ ਦੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਤਰਕ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ 30 ਜਨਵਰੀ 2019 ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਖ਼ਬਰ ਲੇਖ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ "ਡੀਜੀਪੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ – ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੀ 4 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਉੱਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ" । ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂਪੀਐੱਸਸੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਕਰਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਡੀਜੀਪੀ ਸ੍ਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ, ਭਾਵ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਨੰ.4। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਐਂਪਨੇਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਗਿਆਤ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਸੀ।

30. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪੈਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗਿਣਿਆ ਹੋਇਆ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਚੋਣ ਪੈਨਲ ਦੇ ਜਨਤਕ ਹੋਣ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਐਪਲਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮਦਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ, [27] ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਕਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਤੀਜਾ ਨਾਪਸੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਲਟਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਚਿਤ ਸੀ ਜਾਂ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਖੁੱਲੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਪਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ ਦਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਗਿਣਿਆ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਵਿਰੋਧ ਦੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਦਲੀਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਠਾਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਦਨਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ ਬਨਾਮ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, [28] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ. ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

---

[27] (1995) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 486

[28] (1986) ਸਪਲਾਈ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 285

ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਾਹੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, [29] **ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ** [30] **ਵਿੱਚ**

1.ਸਾਡੇ ਕੇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ **ਡਾ. ਜੀ. ਸਰਾਨਾ ਬਨਾਮ ਲਖਨਊ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ,** [31] ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਏ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੰਜ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

15. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਅਸਲ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਨੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਉਂਗਲ ਵੀ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਾਣਕ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ:

"ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਣਉਚਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਅਪਣਾਇਆ।"

32. **ਡਾ. ਜੀ. ਸਰਾਨਾ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ **ਮਦਰਾਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਸਿਵਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ,** [32] ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

---

[29] (2010) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 576

[30] (2013) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 309

[31] (1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 585

[32] (2016) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 454

ਦੀ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਫੈਕਲਟੀ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸਨ। ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਅਸਟਾਪੇਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ।

33. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਪੀ.ਡੀ. ਦਿਨਾਕਰਨ (1)** ਬਨਾਮ **ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ,** [33] ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਜੱਜ (ਜਾਂਚ) ਐਕਟ, 1968 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਅਧੀਨ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ (ਰਾਜ ਸਭਾ) ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੋਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਅਤੇ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ **ਡਾ. ਜੀ. ਸਰਾਨਾ** ਦੇ (ਸੁਪਰਾ) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

"11... ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ। ਪੱਖਪਾਤ, ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

34. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, **ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ** ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ **ਹੋਰ** ਬਨਾਮ **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ**, [34] ਜੋ ਕਿ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ **ਏ.ਕੇ. ਕ੍ਰੈਪਕ** ਅਤੇ ਹੋਰਸ ਬਨਾਮ **ਯੂਨੀਅਨ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ਦੇ। [35] **ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ** (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਸ਼:

"18. ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ.ਕੇ. ਕ੍ਰੈਪਾਕ ਕੇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਪ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹਾਂਗੇ ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

---

[33] (2011) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 380

[34] (1985) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 417

[35] (1969) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 262

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਗ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪੱਖਪਾਤ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਸਥਿਤੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹਰਿਆਣਾ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 316 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਗਿਣਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਚੋਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। , ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ। ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਚੋਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਵਿਵਾ ਵੌਸ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕ ਜਾਂ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।"

35. **ਰਣਜੀਤ ਠਾਕੁਰ** ਬਨਾਮ **ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼**, [36] ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ 'ਅਸਲ ਸੰਭਾਵਨਾ ਟੈਸਟ' ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"15...ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਅਸਲ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ, ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਜਵਾਬਦਾਤਾ 4 ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ।

16. ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਜੋ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ 'ਕੋਰਮ ਗੈਰ ਨਿਆਂ' ਹੈ।

17. ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਪਰੀਖਣ ਲਈ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਦਸ਼ੇ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਕੀ ਹੈ। ਜੱਜ ਲਈ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਨਾ ਵੇਖੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ, 'ਕੀ ਮੈਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹਾਂ?'; ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ।

36. ਵਿੱਚ **ਪੀ.ਡੀ. ਦਿਨਾਕਰਨ (1)** (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੈਂਬਰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਈ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਲਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਘਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ

---

[36] (1987) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 611

ਕਮੇਟੀ ਦੇ. ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਲਚੂ ਮੱਲ ਬਨਾਮ **ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ**, [37] ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। **ਮਾਣਕ ਲਾਲ (ਸ਼੍ਰੀ),** ਐਡਵੋਕੇਟ ਬਨਾਮ **ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਸਿੰਘਵੀ** ਅਤੇ ਹੋਰ, [38] ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਪੀ.ਡੀ. ਦਿਨਾਕਰਨ (1)** (ਸੁਪਰਾ) ਆਯੋਜਿਤ:

"86. ਸਿੱਟਾ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ 3 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇੱਕ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਕਦਮ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ (ਜਾਂਚ) ਨਿਯਮ, 1969 ਦੇ ਨਿਯਮ 9(2)(ਸੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਪੋਰਟ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਭੇਜਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਚਾਲ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 9(2)(ਸੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਪੀ.ਡੀ. ਦਿਨਾਕਰਨ (1)** (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਿਆਂਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਆਂਕਾਰ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ। ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

37. ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

---

[37] (1971) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 619

[38] ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸਸੀ 425

38. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਡੀਜੀਪੀ (ਐੱਚਓਪੀਐੱਫ) ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲੈਂਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

39. ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਿਯੀ ਜੈਨ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Manjeet Singh
MANJEET SINGH
E. No. P/1882/2007 Advocate
Chamber No. 417 2nd Flour
Civil Courts, Rajpura
Mobile: 98726-56669